

Overweging bij Psalm 104

Zondag 8 november 2020

Dankdag voor gewas en arbeid

Ds. Dick Snijders

Een jaar om te vergeten	Gemeente van Christus, Persoonlijk ervaar ik het als heel bijzonder dat we ook dit jaar een speciale dienst van dankbaarheid houden. Dankbaarheid voor de gewassen die geoogst konden worden en voor de arbeid die verricht is. Dankbaarheid voor wat ons voedt en kracht geeft, voor wat we kunnen doen, voor wat ons inspireert, voor wie we zijn. Ik ervaar het als heel bijzonder, juist omdat veel mensen zeggen dat dit een jaar is dat we maar snel moeten vergeten. De cabaretier Pieter Derks heeft zelfs voorgesteld om het hele jaar uit de boeken te schrappen en op 1 januari a.s. opnieuw te beginnen met 2020. Vanuit het idee dat het beter kan.
Rampen	Zeker, ook dit jaar waren we ontdaan door de aanslagen die plaatsvonden, brute moorden, afrekeningen, de oorlogen, de wreedheden door mensen elkaar aangedaan, berichten van pesten en treiteren, misbruik. Er is pijn en onmacht en je vraagt je af wat mensen beweegt. En dan waren er nog overstromingen en aardbevingen, slecht nieuws over de gezondheid van mensen in onze omgeving, ook in onze gemeente. Het leven is al moeilijk genoeg zonder dat we het elkaar nog moeilijker maken. Daar bovenop kwam dan nog het coronavirus met alles wat dat teweegbracht:

	angst, onzekerheid, een <i>unheimisch</i> gevoel, boosheid. Veel mensen hebben zorgen om hun inkomen, om hun bedrijf, om hun kinderen of hun ouders. Het leven staat onder druk. Vreemd kijk ik dan aan tegen de roep dat mensen extra beloond zouden moeten worden of zelf willen worden: in de zorg, bij de politie, boa's, omdat ze keihard en lang hebben moeten werken. Het is zeker waar dat ze keihard en lang hebben moeten werken, alle lof en waardering daarvoor, maar ik weet zeker dat ook andere mensen graag keihard en lang hadden gewerkt, maar die nu aan de zijlijn staan geparkeerd in afwachting van het moment dat ze weer aan de slag kunnen. En misschien komt dat moment niet meer.
Schepping	Het lijkt dan bijna vloeken om Psalm 104 te lezen, een lofzang op de schepping. Eerst iets over het woord 'schepping', want dat woord is allerm minst vanzelfsprekend. Het woord schepping is een dichtertelijke en religieuze duiding van wat we niet weten: het begin van alle dingen. Een begin waarvan we geloven dat God ermee te maken heeft, omdat het begin en ook het voortbestaan van alle dingen niet zonder God denkbaar is. De bergen, de zeeën, de bomen en planten, de dieren en de mensen hebben allemaal hun plaats. Het voedsel wordt de dieren gegeven, zomaar, ze hoeven er niets voor te doen.
Mensen	Ook aan de mensen wordt het gegeven, maar ze moeten er wel voor werken, zegt de Psalm, van de ochtend tot de avond, gewassen verbouwen om brood te winnen uit de aarde,

	wijn die het hart verheugt, olie die je doet stralen. Alles wat nuttig is en aangenaam. En ondertussen speelt God met de Leviatan, daar heeft Hij blijkbaar zin in en daar maakt Hij tijd voor. De Leviatan is een mythologisch dier, niemand weet wat ermee bedoeld is, een soort overbodigheid zonder nut of noodzaak, enkel bedoeld voor spel. Je merkt: het is een gedicht, poëzie, omdat we niet recht toe recht aan in taal het geheim van de wereld kunnen vangen.
Danken	De tekst van Psalm 104 is een tekst waar ik blij van word; hij leidt onze gedachten af van wat onze ruimte beperkt. Het is een tekst om in te ademen en uit te ademen. Hij bezingt de grootheid van God. Wij leven in de wereld van God; een leven waarvoor dank en lof op zijn plaats zijn. We hebben zoveel te wensen en te klagen. Ik heb al zoveel genoemd. We vinden van anderen dat ze tekortschieten. Ze hebben te weinig aandacht voor ons, voor onze problemen en noden, te weinig aandacht voor ons verdriet en onze eenzaamheid. We vinden ook dat God tekortschiet, want een liefdevolle God zou het toch heel anders doen? We denken dat we het zelf beter zouden weten en beter zouden kunnen dan die andere mensen. We denken dat het zelf beter zouden doen dan God. Maar, zegt de Psalm, alles doet er toe. Alles mag er zijn. Dit is het leven dat ons gegeven is,

	dit is de aarde en dit zijn de medemenssen. Licht en water, wind en vuur is het gewaad van God. Hij geeft ons een aarde om te bewerken en te bewaren.
Waarde	Alles van waarde is gratis. Met een theologisch woord noemen we dat 'genade'. Je krijgt het zomaar, zoals de wilde ezels hun dorst kunnen lessen, de vogels hun nesten kunnen bouwen, de steenbokken de bergen kunnen beklimmen en de klipdassen kunnen schuilen in de kloven. Als je de kleuren van de herfst ziet en de geluiden hoort van de vogels.
Zondaars en onrechtvaardigen	Zondaars en onrechtvaardigen bezoedelen de prachtige schepping van God die de schepper eer aandoet. Daarom wenst de psalmdichter dat ze niet meer bestaan. <i>Zondaars zullen van de aardbodem verdwijnen, onrechtvaardigen zullen niet meer bestaan.</i> Ik heb ook moeite met mensen die leugens verspreiden, en met mensen die leugens verdedigen. Ik heb moeite met mensen die mensen tegen elkaar opzetten, die enkel uit zijn op eigen voordeel. Ik heb ook moeite met mensen die anderen de ruimte niet gunnen, mensen die anderen vermoorden om een idee of om een geloof of om macht of uit onverdraagzaamheid of gewoon omdat het kan. Er is onderlinge wreedheid onder de mensen. De Psalm wijdt er maar twee regels aan. Meer zijn ze niet waard. Die twee regels laten precies zien waar de problemen ontstaan op de aarde die goed is, in het leven dat goed is.

	Tegelijk leren we uit de Psalm dat zondaars en onrechtvaardigen er niet altijd zullen zijn. Zij zullen van de aardbodem verdwijnen en ook dat stemt tot dankbaarheid. Goddank hebben zij niet het laatste woord. Misschien wat voorbarig, want we zitten er nog middenin, maar toch dankbaarheid. Want voorpret is ook pret.
Lof en vreugde	Daarom zeg ik het de Psalm graag na en wil ik met een zeker optimisme het einde van dit jaar ingaan. En ik hoop dat ook u er zo naar kan kijken, om uw hart open te stellen voor het goede dat ons geschonken is. <i>Voor de HEER wil ik zingen zolang ik leef, een lied voor mijn God zolang ik besta. Moge mijn lofzang de HEER behagen, zoals ik mijn vreugde vind in hem.</i> - Amen.